

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจทำบุญนะ เวลาเราทำบุญเราจะได้บุญใหม่ เวลาเราตั้งใจทำบุญนะ เราคิดว่าทำบุญแล้วไม่ได้บุญ เพราะเราคิดว่าบุญมันอยู่ที่ไหน บุญมันอยู่ที่ตัวเลขในธนาคารใช่ไหม บุญมันอยู่ที่ปัจจัยเครื่องอาศัยจากภายนอกใช่ไหม แต่เราไม่เข้าใจเลยว่าบุญคือความสุขของใจ

คุณสิ เวลาเราเข้าใจผิด เรามีความเห็นผิด ถ้าเราแก้ไขความเห็นของเราให้มันถูกต้องได้ เราจะมีความสุขใหม่ ความสุขคืออะไร ความสุขมันปล่อยโล่งใจ อะไรที่มันคาใจอยู่มันหลุดออกหมดเลยใจ เห็นใหม่ บุญมันอยู่ตรงนั้น บาปอกุศลคือความเข้าใจผิด คืออวิชชา อวิชชามันปิดบังหัวใจเราไว้ ว่าหัวใจเรา ชีวิตเรา หัวใจที่เกิดมา ปฏิสนธิจิตเกิดในครรภ์ เกิดมาเป็นเรา สิ่งนี้มีคุณค่ามาก อวิชชามันปิดไว้ ปิดไว้ว่าเราเกิดมาแล้วเราต้องมีสถานะ เราต้องมีนู่นมีนี่ มีไปหมดเลย มีแต่ข้างนอกใจ นักวิทยาศาสตร์รู้ไปทุกอย่างเลย แต่ไม่รู้เรื่องของตัวเอง เพราะเราไม่เข้าใจเรื่องของตัวเอง เราถึงได้ทุกข์ได้ยากกัน

เราทำบุญกุศลขึ้นมาเพื่อพึ่งกรรม เพื่อสะท้อนกลับมาในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเราบุญมันอยู่ที่นี้ จะทุกข์ยากดิ้นรนเข็ญใจขนาดไหน ถ้าหัวใจมันเป็นธรรมขึ้นมา มันเข้าใจนะ มันมองแล้วขำ มันมองแล้วมันเรื่องของโลกวิ่งเต้นกัน วิ่งกัน หากัน เสร็จแล้วตัวเองได้อะไร ตัวเองเหนื่อยยากมาก แล้วหัวใจก็ทุกข์ เห็นใหม่ บุญมันปลดเปลื้องความทุกข์ในหัวใจเรา นี่คือนิพพาน

ความเข้าใจผิดของเรา เราไปดูบุญกันข้างนอก เราไปดูนะ "ไอนั้นลาก ลากสักการะ "โมฆะบุรุษตายเพราะลาก คนโง่เขลาตายเพราะเหยื่อ" เหยื่อมันอยู่ข้างนอก ถ้าเราตั้งสติของเรา มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งที่อาศัยดีมันเป็นคุณงามความดีขึ้นมา ถ้าอาศัยไม่ดีสิ ภูเขาเสพติดสิ ทำให้คนเสียหายได้หมดเลย ทางการแพทย์เขาไปใช้เป็นมอร์ฟิน เขาใช้การบำบัดความเจ็บไข้ได้ป่วยนะ

เขาใช้เป็นคนใช้เป็นคนนะ มอร์ฟีนเขาเอามารักษาคนไข้ได้ มันแก้ปวด แต่ถ้าคนไข้ไม่เป็น มันใช้แล้วมันทำให้เสียหายไปหมดเลย

เราอยู่ในศาสนากัน แล้วก็มองนะว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ศาสนาพุทธ ประเสริฐมาก ศาสนาพุทธยอดศาสนา แล้วศาสนาพุทธ พุทธศาสนาทำไมโจรปล้นมันเยอะนักล่ะ ทำไมคนที่ขี้โกงมันเต็มศาสนาพุทธเลย นี่เขาก็ว่าศาสนานี้เป็นของดีๆ ทำไมมันมีแต่คนขี้โกง ไอ้คนขี้โกง แล้วมาโทษศาสนาๆ เหมือนกัน ทำบุญแล้วไม่เห็นได้บุญอะไรเลย เพราะเราไม่เห็นพอได้บุญขึ้นมา เราก็จะเอาแต่ผลประโยชน์ของเรา เราไม่ได้คิดถึงว่าบุญคือความสุขของใจ นี่ก็เหมือนกัน เวลาโจรมันจะปล้น คนมันจะขี้โกง แล้วมันเกี่ยวอะไรกับศาสนา

เฮ้อ.. ศาสนามันสุขยอดอยู่แล้ว ศาสนา ถ้าใครได้เข้าถึงตัวศาสนานะ มันคิดออกไม่ได้ ใจคิดคิดชั่วมันออกมาจากหัวใจ ถ้าหัวใจมันชั่ว มันก็คิดออกมาแต่เรื่องชั่วๆ แล้วมันเป็นเรื่องอะไรเกี่ยวอะไรกับศาสนาละ เพราะศาสนาบอกให้ใจเป็นปกติใจใหม่ ความปกติของใจคือศีล.. ศีล สมาธิ ปัญญา

เราเป็นคฤหัสถ์ ถ้าคฤหัสถ์เริ่มจากทาน เพราะถ้าไม่ไปถือศีล พอถือศีล.. เวลาพระปฏิบัติขึ้นมาก็เป็นอรรถกถาโยค ทำตนให้ลำบากเปล่า เราจะเอาแต่สะดวกสบายกัน เพราะเราต้องการความสะดวกสบายโดยกิเลสนี้ไง มันถึงทำให้ผู้เห็นผิด เอาศาสนานี้มาเป็นเครื่องมือหาเงิน นี่สะดวกสบาย ทำอะไรปฏิบัติได้ง่ายๆ ทั้งนั้นนะ...ง่ายๆ มันความมั่งง่าย ความมั่งง่ายมันเกี่ยวอะไรกับมรรค ความมั่งง่าย ความสะดวกสบายมันเกี่ยวอะไรกับศาสนา มันเกี่ยวอะไรกับศาสนาบ้าง

ศีล สมาธิ ปัญญา มันต้องปูพื้นฐานขึ้นมา มันต้องมีความวิริยะอุตสาหะ มันต้องมีบริหารจัดการ หน้าที่การงาน บริหารจัดการ เรายังสู้เขาไม่ได้เลย ถ้าเราไม่มีการศึกษาที่ดี เราไม่มีการวางแผนที่ดี ในการจัดการเรื่องของวัตถุข้าวของ เก็บของไว้ดี แก้วแหวนเงินทองไปวางไว้กลางถนนให้เขาหยิบเอาเหอ แล้วปฏิบัติจะทำอย่างนั้นกันง่ายๆ ได้อย่างไร นี่ปฏิบัติมันไม่ถนัดปฏิบัติไม่ถนัดหรือ ปฏิบัติเอาชนะตนเองนะ แต่เพราะอะไร เพราะกิเลสมันหลอก เราก็เอาง่ายๆ กัน เราถึงเป็นเหยื่อ.. “โมฆบุรุษตายเพราะลาภ” ลาภจากข้างนอก ลาภจากข้างใน ลาภจากหัวใจ

เขาบอกว่าได้ขึ้นนั้นๆ นะ เขาเอายศเยียดมาให้...ธรรมะยศเยียดมีไหม?

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นคนที่ทางใจใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมะให้ใครไม่ได้เลย แล้วใครจะมารันตีความบริสุทธิ์ความสะอาดของเราได้...ไม่มีหรอก! ไม่มี! บัจฉิตัง รู้จำเพาะตน มันเป็นบัจฉิตัง มันเป็นสันติภูมิกอ รู้จากหัวใจของเรา หัวใจนี้เรารู้เลย คุณิ บุญ เราถึงเข้าใจ ถ้าคนปฏิบัติไปแล้วมันจะเข้าใจเรื่องบุญกุศล บุญกุศล ตั้งแต่ความปกติของใจ ถ้าคิดมันสงบเข้ามา จิตมันปกติอย่างไร จิตมันพัฒนาการของมันอย่างไร

ถ้าจิตมันพัฒนาการของมันขึ้นมา คุณิ มรรคหยาบ มรรคละเอียด มรรคมีสิบดาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค.. มรรคมีหลากหลายมากเลย แล้วมรรคอันไหนมันจะแก้กิเลสอันไหน กิเลสอย่างหยาบๆ ความเห็นผิดเรานี้ สักกายทิฏฐิ ความเห็นผิด เพราะเราเห็นผิด เราถึงได้ทุกข์ยากกันอยู่ที่นี่ เพราะเราเห็นผิด ถ้าเราเห็นถูกต้องขึ้นมา มันก็เห็นอันเดียว มันก็เป็นปกติธรรมดารา่างกายมนุษย์เรา แต่เราไม่เห็นผิด...มันเป็นสัจจะอันหนึ่ง

เราว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งเป็นธรรมดา...ธรรมดาก็คือกิเลสใจ ภาวสวะ ภพไป ความเป็นภพ ความเป็นธรรมดา ธรรมดาอะไร ธรรมดาโดยไม่รับผิดชอบมันหรือ แต่ถ้ามันรู้จริง ทำความเป็นจริงของมันแล้ว เราปล่อยไว้ตามความเป็นจริงเป็นธรรมดา อันนั้นต่างหากละ มันต้องรู้จริงเห็นจริงแล้วมันถึงจะเป็นธรรมดา ถ้าไม่รู้จริงเห็นจริงมันจะเป็นธรรมดาได้อย่างไร ธรรมดาป่วยทำไม ธรรมดาเจ็บไข้ได้ป่วยทำไม ธรรมดาต้องโอดโอยทำไม แล้วว่าธรรมดา...นี่กิเลสมันหลอก

ว่าทำไมโจรปล้น โจรในพุทธศาสนามันเยอะนัก เพราะนั่นเป็นเรื่องของกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก แล้วเอาศาสนาเป็นเครื่องมือหากินกัน

ศาสนานี้ คุณิ พระเรา เวลาเราประพฤติปฏิบัติ.. คิดเอาไว้ทำไม? คิดเอาไว้จับผิดตัวเราเอง คิดเอาไว้แก้ไขเรา มันเป็นธรรมาธุร มันเป็นอาธุร คุณิ อาธุรในสังฆธรรมนะ เราเอาอะไรไปสู้กับกิเลส คุณนเขาสู้เสื่อสิ นายพรานเขาเข้าป่า เขามีปืนนะ เวลาเสื่อมาเขายังเสื่อตายนะ เราเอามือเปล่าๆ ไปสู้กับเสื่อ นี่ก็เหมือนกัน เราเอาอาธุรอะไรที่ไปสู้กับกิเลสของเรา เราเอาอะไรบ้างที่จะกลั่นกรองว่ากิเลสเรามันอยู่ที่ไหน แล้วพอจะถือศีลขึ้นมามันเป็นอาธุรที่พระพุทธเจ้าวางไว้ให้ มันเป็นคุณสมบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา พระพุทธเจ้าให้อาธุรไว้ไว้ต่อสู้กับกิเลสของตัวเอง

อรรถกถาโยค ทำไม่ได้ มันลำบาก...มันจะลำบากไปที่ไหน ในเมื่อเราเห็นคุณค่าของมันนะ เราเห็นคุณค่าของการจะชำระกิเลสของเรา กิเลสมันอยู่ในใจจะเอาชนะมัน ถ้าเอาชนะมัน มันจะอย่างไร ถ้าเราไม่เอาชนะมัน อ่อนแอตั้งแต่หัวหน้าลงมาเลย หัวหน้าอ่อนแอ ลูกน้องอ่อนแอไปหมดนะ ถ้าหัวหน้าเข้มแข็ง มันพาเข้มแข็ง เห็นไหม โคนำฝูง โคที่ดีมันจะนำฝูงโคขึ้นฝั่งนะ มันจะพาฝูงโคนั้นขึ้นจากฝั่งได้ ถ้าโคมันโง่นะ มันจะพาฝูงโคไปวังน้ำวน แล้วมันก็จะโดนดูดไปอยู่ในใต้วงน้ำวนนั่นนะ นี่แล้วเอาอกเอาใจกันใจ พวกมันไปหาวังน้ำวน.. โอ้.. ที่นี้มันสบาย มันลอยไป มันวน มันดูดไป แหม.. ชื่นใจๆ...แล้วพอจะฝืนมันฝืนไม่ได้ อรรถกถาโยค นี้เพราะอวิชชามันปิดหัวใจของเรา

แล้วเวลาพระจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา การประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันหนักเร้นนะ ความหนักเร้นเพื่ออะไร หนักเร้นเพื่อหาตัวเรา การประพฤติปฏิบัติก็เพื่อหาตัวเรา เราหนักเร้น กายสงบ กายวิเวก จิตวิเวก.. กายไม่วิเวก จิตจะวิเวกได้อย่างไร ถ้ากายไม่วิเวก พอกายวิเวกไป จิตมันยิ่งฟุ้งซ่าน เพราะอะไร เพราะอยู่ด้วยกันมันเกื้อกูลกัน มันพึ่งพาอาศัยกัน อุ่นใจนะ มันมีความสุขใจ พอกายวิเวก.. กลัวผี กลัวเจ็บไข้ได้ป่วยจะไม่มีใครดูแล นี่เวลาแยกออกไป กายวิเวก จิตมันจะฟุ้งซ่านมาก กายวิเวก จิตมันจะคืนรนมาก จิตมันกลัวมาก จิตมันต้องการการการคฤกลลิต จิตมันต้องการพึ่งพาอาศัยกัน พอแยกจิตออกไป กายวิเวก จิตมันจะวิเวก จิตจะวิเวกขึ้นมาเพราะเราต้องเข้มแข็ง เราต้องตั้งสติ เราต้องต่อสู้กับมัน กายวิเวกนะ แล้วจิตมันไม่วิเวก มันนอนจมของมัน อันนั้นก็ต้องขุดคู้ยหามัน ขุดคู้ยหามันนะ

นี่คุณค่าของหัวใจ คุณค่าของจิตมีคุณค่ามาก แต่คุณค่าอันนี้เราต้องมารื้อฟื้นมัน คุณค่าอันนี้ไม่ใช่คุณค่า.. ตะกอนนอนกันใจ.. ว่างๆ ธรรมชาติ ธรรมดา ชีวิตนี้มันเป็นธรรมดา...การเกิดการตายก็เป็นธรรมดา การที่เกิดมาแล้วนั่งอยู่นี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง การเกิด จิตมันต้องเกิดเป็นธรรมดา แล้วมันก็ต้องตายเป็นธรรมดา ธรรมดาไปข้างหน้านะ มันจะทุกข์ยากไปข้างหน้า

ในปัจจุบันนี้เรามีสติ มีสัมปชัญญะอยู่ เรายังมีความรู้สึกตัวอยู่ เราจะเตรียมพร้อมไหม ถ้าเราเตรียมพร้อมขึ้นไปนะ เวลาเราตายไป เราคิดมือเราไปนะ เราเป็นคนทำ ทำดีทำชั่วมันจะติดตัวเราไป แต่ถ้าเราไม่ทำสิ่งใดไปนะ เวลาตกทุกข์ได้ยากนะ เมื่อไหร่คนนั้นจะดูแล เมื่อไหร่คนนั้นจะรักษา เหมือนให้คนเขาส่งไปนะ

ถ้าคนส่งไปนะ.. ทำบุญ บุญเกิดจากอะไร บุญเกิดจากอริยสัจ เกิดจากความจริง เราเสียดลไปนั่นเป็นบุญ เขาบอกว่าทำบุญฝากพระไปแล้วพระเอาไปให้ พระเป็นบรุษไปรษณีย์ ถ้าบรุษไปรษณีย์มันโกงนะ... ไม่ได้หрок ของนั้นส่งไปให้ไม่ถึงหрок เห็นไหม ปฏิภาหก ผู้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ผู้รับถ้าบริสุทธิ์นะ ของนี้จะบริสุทธิ์ผุดผ่องมากเลย เพราะสิ่งที่ให้มันเป็นวัตถุ แต่คนที่ให้คือหัวใจ หัวใจผู้ให้ มีเจตนา หัวใจคิด หัวใจทำนั้น เจตนา นั้นเป็นบุญ พอบุญเสียดลไปแล้ว บุญอยู่ที่ไหน บุญมันอยู่ที่ความรู้สึก ความพอใจของเรา โอ้ความพอใจของเรา ตรงนั้นนะ นี่อุทิศส่วนกุศลไป! อุทิศส่วนกุศลไป! เพราะใจถึงใจ ใจของเรา ความรู้สึกของเราเนะ อุทิศส่วนกุศลไป แล้วผู้ตาย ผู้ที่เขาจะรอรับอยู่นั้นมันก็เป็นความรู้สึกอันนั้นเนะ ความรู้สึกนั้นมันจะถึงกัน

ไม่ใช่ว่าเอาวัตถุนี้ยึดยึดกันไปหрок มันคนละภพ คนละสถานที การอยู่ การกิน การใช้ การสอย ไม่เหมือนกัน เรากินกวฬิงการอาหาร ในนรกอเวจี ในเทวดา อินทร์ พรหม เขากิน วิญญาณาหาร อาหารที่เป็นทิพย์ อาหารที่เป็นวิญญาณาหาร อาหารที่เป็นทิพย์ ถ้ามันไม่มีวัตถุ ไม่มีธาตุที่เป็นอาหารในมนุษย์ อะไรเป็นอาหาร อาหาร เห็นไหม คูสิ เทวดา อินทร์ พรหม เวลาเขาทำบุญกุศลไปแล้วเขาไปเกิดเป็นเทวดา เขาจะกินอาหารอย่างนี้อีกไหม อาหารที่มาใส่บาตรนี้ เขากินไหม ไม่มีร่างกาย เขาไม่มีปาก เอาอะไรไปกิน เขากินทิพย์ของเขา มันเป็นการรู้สึกใจอันนั้น

ถ้าใจอันนั้นรู้จักบุญกุศลอันนี้ เราอุทิศส่วนกุศล ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง

แต่ถ้าเราไม่ต้องการรอให้ใครอุทิศส่วนกุศลให้เรา เราทำของเราเสียดลนี้

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว เราทำบุญกุศลเพื่อครูบาอาจารย์ ท่านจะเอาสมบัติของเราหรือ สมบัติหยาบๆ นะ ของหยาบๆ เขาไม่เอาหрок อย่างของเรา เรามีสมบัติแก้วแหวนเงินทองมหาศาลเลย เขาไปเอาพวกวัตถุแร่ธาตุต่างๆ ที่ไม่มีค่า เราจะเอาไหม? เราก็กี่ไม่เอา เรามีของดีอยู่แล้ว

นี่ก็เหมือนกัน ในชีวิตปัจจุบันนี้ ถ้าเราเข้าใจของเรา สิ่งที่มีมันเป็นประโยชน์ เป็นโทษจากข้างนอก ทำบุญก็ไม่วู้จักบุญกุศลเป็นอย่างไร เวลาว่าศาสนานี้มีคุณค่ามาก ทำไมคนมันทจริต คนคดโกงกันมหาศาล อันนั้นเรื่องภายนอกนะ เรื่องของเขา เรื่องของเราดูใจเรา ถ้าใจเราพัฒนาขึ้น

มาแล้ว เราจะเห็นโทษหมดเลย ถ้าความเห็นผิด อวิชชา แม้แต่ตัวศาสนาเราก็ดี ความมั่นใจ มีความเห็นผิด เราก็ใช้ชีวิตของเราผิดๆ ไป แล้วมันจะเข้าไปถึงทางที่ถูกต้องได้อย่างไร

สัมมาทิฐิ-มิจฉาทิฐิ ถ้าสัมมาทิฐิจะใช้ชีวิตของเรา ข้อวัตรปฏิบัติ ทำข้อวัตรปฏิบัติว่าเป็นความลำบาก มันเป็นการเคลื่อนย้าย เป็นการเคลื่อนไหวของหัวใจของจิตที่เคลื่อนไหวเพื่อจะหาสิ่งต่างๆ ที่มันพึงใจอยู่นะ ถ้ามันเคลื่อนย้าย มันมีการแสวงหา มีการค้นหาอยู่

ความไม่พอใจ ความน้อยเนื้อต่ำใจ ความคับแค้นใจ...กิเลสทั้งนั้น! แล้วเราเวลาทำงานมันพอใจไหม มันขัดแย้งทั้งนั้น! แล้วทำไมไม่จับมัน ทำไมไม่ดูมัน ทำไมสิ่งที่ขัดแย้งในใจ ทำไมไม่จับมันมาพิจารณาว่าไอ้มันคืออะไร

การเคลื่อนไหว การกระทำของเรา ข้อวัตรปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธจริต ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหาศาล วางไว้ให้เป็นวิธีการให้เราเป็นเครื่องดำเนิน ให้เราค้นหากิเลสของเรา แต่เราไม่เข้าใจ เราเห็นว่าเป็นความทุกข์ยาก ถ้านอนจมกับกิเลสมันเป็นความดี เห็นไหม เป็นธรรมดา.. เป็นธรรมชาติ...รู้ไปหมด กิเลสมันพารู้ไปหมดเลย นี่กล่าวต่อพุทธพจน์ กล่าวต่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ตัวความเป็นจริงของมัน มันไม่รู้อะไรเลย

แต่ถ้ามันเป็นความจริง มันรู้ของมันนะ มันจะซึ่งใจตั้งแต่วิธีการ คุณติ เวลาครูบาอาจารย์ ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุด จะสอนได้อย่างไร มันก็สอนที่ข้อวัตรปฏิบัติ สอนที่วิธีการนั้นนะ เพราะวิธีการนั้นมันจะเข้าหาเป้าหมาย เป้าหมายที่ได้มาเพราะวิธีการกระทำอันนั้นนะ แต่พวกเราปฏิเสธวิธีการว่าวิธีการนี้เป็นของลำบากลำบาก แต่ต้องการผล.. ว่างๆ ว่างๆ...จืดชืดน้ำ.. จืดชืดน้ำ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมาล่ะ มันจะมีวิธีการของมัน แล้วเห็นมาก ทะนุถนอมมาก

หลวงปู่มั่นท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเราละ “เก็บเล็กผสมน้อย” หลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ ท่านจะใช้ชีวิตอย่างไรก็ได้ เป็นปาปมุต ปาปมุตหมายถึงว่าไม่เป็นอาบัติ พ้นจากอาบัติไปแล้ว อาบัติเป็นสมมุติ สมมุติบัญญัติ ธรรมวินัยนี้เป็นสมมุติบัญญัติ วิมุตติพ้นจากบัญญัติ

ทั้งหมด เป็นปาปมุต ทำอย่างไรก็ไม่เป็นอาบัติ เพราะใจไม่มี ความเจตนาที่ทำนั้นไม่มี แล้วท่านทำ ท่านดำรงชีวิตอย่างไรละ ท่านดำรงชีวิตเป็นแบบอย่าง ท่านไม่เอาตามความสะดวกสบายของ ชาติชั้นชั้นเลย การอยู่การกิน การดำรงชีวิตของท่าน ท่านอยู่เพื่อเป็นคติตัวอย่างกับลูกศิษย์ลูกหา

ผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วไม่มีกิเลส ไม่มีอาบัติ อาบัติไม่มี แต่ทำไมท่านถึงดำรงชีวิตอย่างนั้น เก็บ เล็กผสมน้อย นี่เป็นชีวิตแบบอย่าง เป็นที่ยึดเหนี่ยวของลูกศิษย์ลูกหา นี่ก็เหมือนกัน เราประพฤติ ปฏิบัติ เราต้องมีที่ยึดที่เหนี่ยว ถ้ามีครูมีอาจารย์คอยยึดเหนี่ยวนะ เรายึดเหนี่ยว แต่กิเลสมันจะไม่ ยอม ไม่ชอบ มันชอบสิ่งที่ตามความเห็นมัน ชอบตามความสะดวกสบายของมัน

ถึงว่าศาสนามีคุณค่ามาก แต่มีคุณค่ามากต่อเมื่อเราเห็นผลของเขา เราเห็นคุณงามความดี แล้วเราปฏิบัติความดี “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” เราสร้างเหตุที่ดีๆ ทำสิ่งที่ดีๆ ชีวิตเราจะประสบ ความสำเร็จ มันจะไปเข้าถึงที่สุดแห่งทุกขได้ ฉะนั้น ถ้าชีวิตของเรา เราไม่ทำดีของเรา เพราะ อะไร เพราะว่าทำไมศาสนานี้ดี ทำไมพระปฏิบัติในศาสนาทำไมทำตัวเหลวไหลกัน เพราะเขา เข้าไม่ถึงสังขารธรรม เขาเข้าถึงรสแห่งธรรม เขาเข้าถึงสัจจะความจริง แล้วเราจะเข้าถึงไหม ถ้าเราเข้าถึง เราจะไม่มีกิริยาการกระทำอย่างนั้นออกมา

สิ่งที่การกระทำ พุคอย่างใดทำอย่างนั้น ทำอย่างใดพุดอย่างนั้น ไม่ใช่ทำอย่างพุดอย่าง ถ้า พุดอย่างใดทำอย่างนั้น มันเป็นความจริงอันเดียวกัน ครูบาอาจารย์ท่านบอก ไม่ลูปหน้าปะจุมุก มันเป็นความจริงอย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น แต่ถ้าเป็นกิเลสของเราละ มันเป็นความจริงอันหนึ่ง แต่เราไม่พอใจ เราชอบใจอันหนึ่ง เราจะบอกสิ่งที่เราชอบใจนั้นถูกต้อง เห็นไหม มันถูกตาม กิเลส ผิดตามกิเลส แต่ถ้าเป็นความจริงนะ กิเลสไม่เกี่ยว มันต้องเป็นความจริงของมัน แล้วเรายึด อันนั้น ถ้ายึดอันนั้นมันขัดแย้งกับกิเลสของเรา นี่โจร โจรมันตื่นแล้ว เราไปมองแต่โจรข้างนอก เราไม่มองโจรในหัวใจของเรา

ใครบ้างไม่ปรารถนามรรคผล ทุกคนก็ปรารถนามรรคผล แต่มรรคผลของธรรมหรือ มรรคผลของกิเลสละ ถ้ามรรคผลของกิเลส มันก็ทำแต่ตามใจตัว.. มรรคผลของธรรม มันจะ บังคับตนให้เข้าหาธรรม แล้วมันจะเป็นธรรมจริงๆ ตามความเป็นจริงนั้น เอวัง